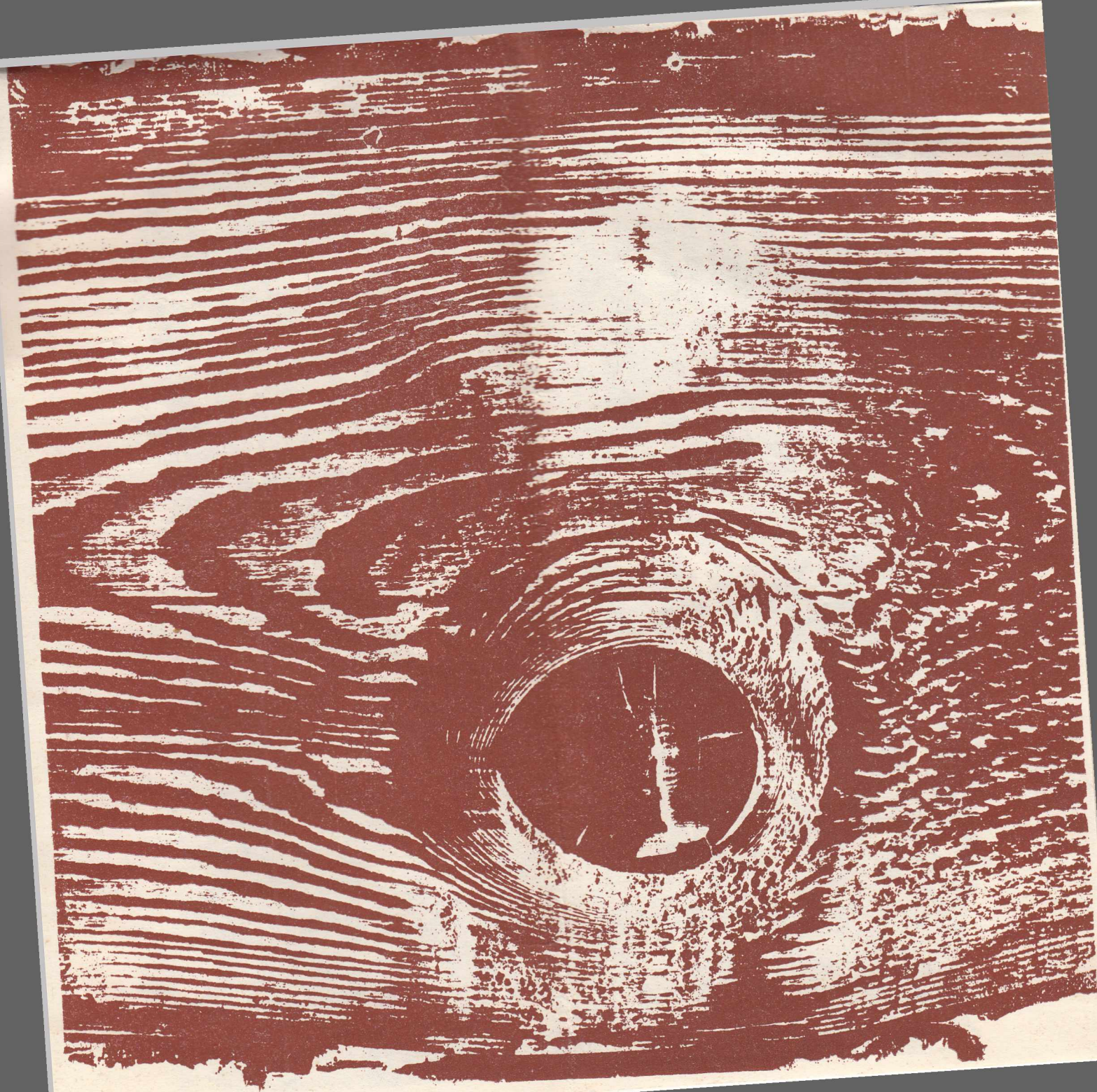

Jenüfa

DIVADLO PETRA BEZRUČE V OSTRAVĚ
NOSITEL VYZNAMENÁNÍ ZA ZÁSLUHY O VÝSTAVBU

GABRIELA PREISSOVÁ

Jenůfa

TRAGÉDIE

SEZÓNA 1975—1976
PREMIÉRA 10. ŘÍJNA 1975 V 19 HODIN

GABRIELA PREISSOVÁ

Jenůfa

TRAGÉDIE

REŽIE A ÚPRAVA: PAVEL PALOÚŠ

VÝPRAVA: OTAKAR SCHINDLER J. H.

SCÉNICKÁ HUDBA: JAN TOMŠÍČEK

PŘEDSTAVENÍ ŘÍDÍ: LIDA NAAROVÁ

TEXT SLEDUJE: JIŘINA ČÍŽKOVÁ

OSOBY A OBSAZENÍ:

KOSTELNICKÁ	ŠTĚPÁNKA RANOŠOVÁ, nositelka vyznamenání „Za vynikající práci“
JENŮFA	RENATA DOLEŽELOVÁ
STEVA	JIŘÍ ČAPKA
LACA	MILOSLAV ČÍŽEK
RYCHTÁŘ	ARNOŠT BOROVEC
RYCHTÁRKA	MARIE VIKOVÁ
KAROLKA	LENKA TERMEROVÁ
KOLUŠINA	BLANKA MEIEROVÁ
BARENA	SAŠA KUDROVÁ
JANO	JAROSLAV TĚŠITEL

GABRIELA PREISSOVÁ (1862 – 1946) se na sklonku osmdesátých let minulého století přiřadila k českým spisovatelům - realistům, kteří zachycovali ve svém díle neustále se prohlubující třídní protiklady na vesnici a věnovali zvýšenou pozornost i osudům prosté venkovské ženy, jejíž společenské postavení bylo tehdy zvláště bezútěšné. Učinila tak především dvěma dramaty, k nimž náměty čerpala na moravském Slovácku, kde dlouho žila a jehož prostý lid si zamilovala. „Gazdina roba“ měla velký úspěch v pražském Národním divadle a ten přiměl autorku k napsání další hry, kterou vyslovila pravdu o slovácké vesnici. „Její pastorkyňa“ měla premiéru 9. listopadu 1890 v Národním divadle a stala se vrcholnou událostí. Představitel české realistické režie Josef Šmaha obsadil Jenůfu H. Benoniovou, Kostelničku O. Sklenářovou - Malou, Lacu V.

Slukovem, Števu F. Pštrossem.

Hra byla s porozuměním přijata lidovými vrstvami a s nadšením pokrokovou kritikou. Současně vyvolala odpor reakce, neboť skutečně demaskovala rozpory kapitalistického zřízení. Preissová rozbíjí především představu o „hodném a zbožném“ slováckém lidu a odhaluje, jak dalece pronikl kapitalismus a jeho projevy v myšlení lidí do života slovácké vesnice. Obraz je to vskutku věrný: majetková hierarchie, privilegia, předsudky, a to vše se klade mezi lidi v práci, lásce, v radostech i strastech. V takové společnosti znamenalo svobodné mateřství Jenůfčino smrtelný hřích a ztrátu cti, takže štěstí mladých lidí bylo třeba vykupovat někdy i zločinem. Hlavním viníkem však byly morální normy tehdejšího společenského systému, které křivily lidské charaktery a ničily nejkrásnější vztahy mezi lidmi. Tímto odhalením promluvila „Její pastorkyňa“ nanejvýš politicky.

UVÁDĚT KLASICKÉ HRY bývá dnes stále obtížnější. Nechceme předkládat divákovi jen obraz zašlých časů, stejně jako naopak nesmí jít o jakési karatelské moralizování. Klasiku neinscenujeme ani pro její jazykové hodnoty. Existovaly a existují však ve společnosti problémy, které pálí současníka podobně jako člověka v minulosti a budou pálit jistě i generace příští. V dramatu jsou to tzv. věčné konflikty: konflikt člověka s přírodou, citu s rozumem, jednotlivce se společností, muže s ženou. Ty se sice podle konkrétní společenské situace mění a zauímají v ní různé místo, avšak jsou zde a právě se znalostí těchto aspektů musí inscenátoři přistupovat k jejich ztvárnění při realizaci každého, tedy i klasického díla.

Hlavní postavy „Její pastorkyně“ jsou lidé silní, vášniví a nevšední. Třebaže společenské poměry vesnice na ně vykonávají tlak, oni sami jsou s nimi už svou podstatou v konfliktu, do něhož dávají zlé i dobré ze svých charakterových rysů. A právě tento ústřední konflikt umožňuje chápat hru G. Preissové jako drama dosud myšlenkově aktivní a ne jako čítankový příklad někdejšího společenského řádu. Logicky se dnes hlavní akcent hry přesouvá z Jenůfy na Kostelničku, která je silou osobnosti i konfliktu se společenským prostředím vesnice nejzajímavější a nejsoučasnější postavou. Rozvíjí se tu drama silného člověka, který se přes rány osudu domohl ve svém světě určitého postavení, v jehož udržení a dalším posílení vidí veškerý smysl svého života, až ztrácí zdravou soudnost. Všeho lze použít v tomto zápase o chiméru prestiže, a když se pak přesto všechno hroutí, vidíme před sebou tragicky promarněnou velikost a sílu jedinečné osobnosti. A přece hru uvádíme pod názvem Jenůfa. Je to nejen pro odlišení od operního zpracování Leoše Janáčka, který se jím stal jedním z vůdčích duchů evropské hudby, ale i proto, abychom zdůraznili, že podobné varianty procesu, jenž se odehrává v Kostelničce, probíhají i v dalších postavách této vpravdě lidové hry, vyznačující se humanistickou touhou nastolit čisté vztahy, hodné svobodných lidí.

VČ

31. SEZÓNA
PROGRAM DIVADLA
PETRA BEZRUČE V OSTRAVĚ
UMĚLECKÝ ŘEDITEL
LADISLAV KNÍŽÁTKO

PROGRAM PŘIPRAVIL DRAMATURG
VÁCLAV ČERVENKA, VYTVARNA
SPOLUPRÁCE ALEXANDR RYCHECKÝ,
VYTISKLY MORAVSKÉ TISKARSKÉ
ZÁVODY, N. P., OLOMOUČ,
PROVOZ 22, HOLLAROVA 14,
OSTRAVA 1.

VEŠKERÁ PRÁVA K PROVOZOVÁNÍ
TOHOTO DÍLA ZASTUPUJE DÍLA
PRAHA. — CENA 1,80 Kčs